

# TWENTSE POST



MAANDBLAD VOOR TWENTE

HET LANDSCHAP – DE STRUCTUUR  
DE NATUUR – DE MENSEN – HET  
LEVEN – DE CULTUUR – DE VOLKS-  
TAAL – DE GESCHIEDENIS – DE GE-  
BRUIKEN – DE STREEKBELANGEN  
DE ALGEMENE ONTWIKKELING

HFD. RED. J. W. M. GIGENGACK

NR. 11 NOV. 1969 8<sup>e</sup> JRG.

*Uit de inhoud:*

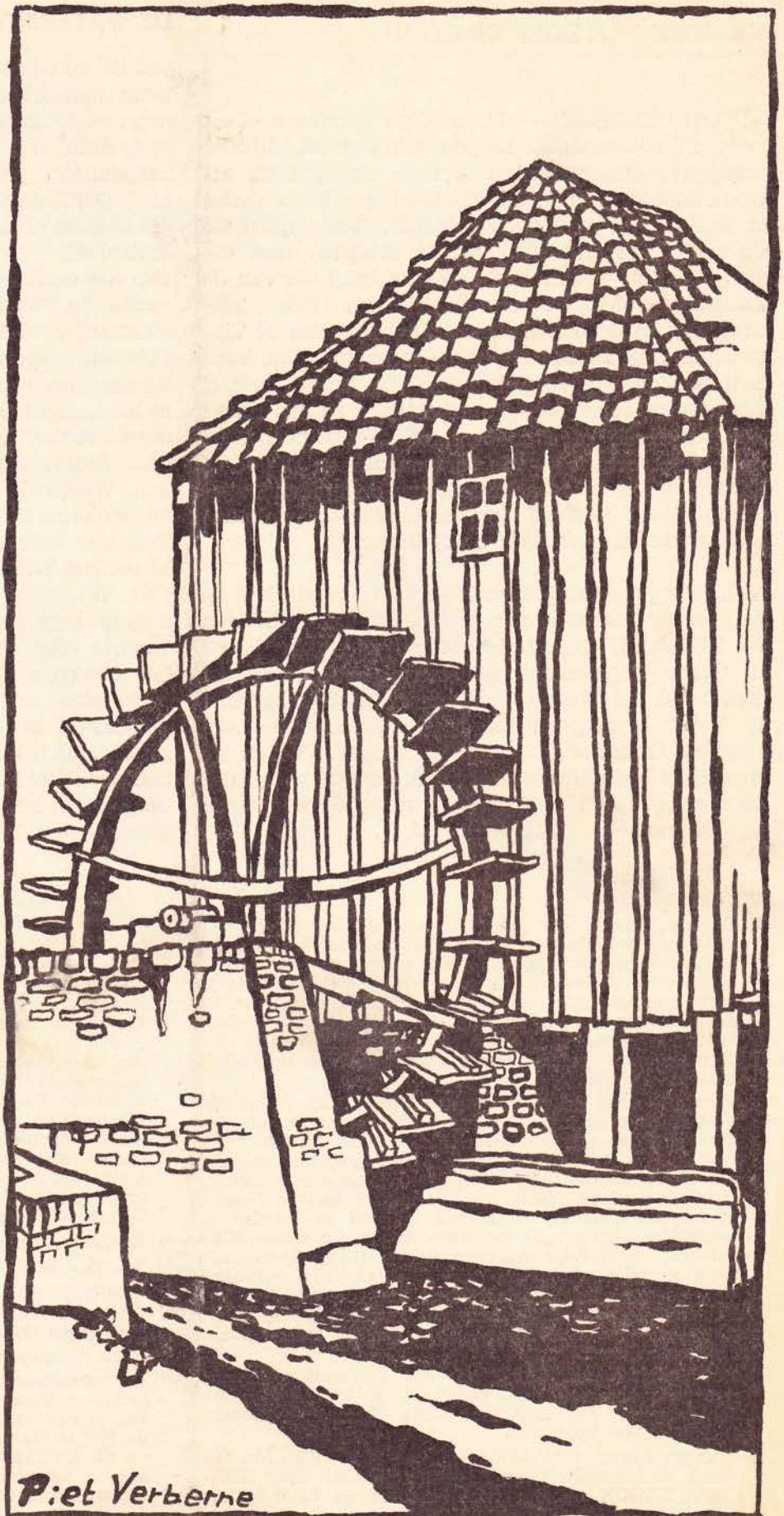
◆

## *de watermolens van Diepenheim*

◆

Redactie en Administr. TWENTSE POST  
(waarin opgenomen tijdschrift Twenteland)  
Beekstr. 5<sup>1</sup> Hengelo (O.) Tel. 17987  
Amsterdam-Rotterdam Bank, Hengelo  
Postrekening: 820018 t.n.v. Twentse Post  
Abonnements-prijs f 3.—. per half jaar  
Losse nummers 75 cent per exemplaar

Advertentie-tarieven op aanvraag. Gehele of gedeeltelijke  
overname van artikelen enz. zonder toestemming van de Uit-  
geefster verboden. Alle publicaties blijven eigendom v.d. Uitg.



## KRONIEK VAN DORP EN STAD

**D**IEPENHEIM — De huidige woonkern ofwel „t voorstedeke” Diepenheim dateert blijkens teruggevonden restanten van de stadsgracht, uit de middeleeuwen; <sup>1)</sup>. De nederzetting Diepenheim is echter van veel oudere datum. Vergelijken we de naam Diepenheim (Twents: Déepen) met die van het ten oosten van Dokkum, niet ver van de Lauwerszee gelegen gehucht Tibbum (Fries: Tibma), dat in de achtste eeuw Dippingheim of Tippenheim en in 945 Dipingheim heette, dan kunnen we daarin de germaanse voornaam 'Thiepo' herkennen, een mogelijke afkorting van een naam als Thiodbald of Thiodbert, óf — wanneer 'Dip' de oudste vorm is — de persoonsnamen Dibald of Dibert, die al in de achtste eeuw opgetekend zijn. In dat geval betekent de plaatsnaam Diepenheim: *woonstede van ene Thiepo (of Dippo; <sup>2)</sup>*.

Verder wijst ook de boerderijnaam Kagelink <sup>3)</sup> op een vroege bewoning van dit gebied. Twee plaatsen in Duitsland, Kallstad (in de tijd van Karel de Grote Cagelenstat geheten), alsook de burcht Kalsmunt bij Wetzlar (ontstaan uit Cagelsmunt: de 'mont' of berg van Cagel) bewijzen het bestaan van de Germaanse voornaam 'Cagel'. Voegen we hierbij de boerderijnaam Kagelink en we weten dat zich eertijds in dit deel van Twente de woonstede bevond van *een zoon van Kagel; <sup>4)</sup>*.

### VOETNOTEN

<sup>1)</sup> Bij het graven van een kuil voor de aanleg van een zwembad (bij pension 't Reggedal aan de Grotestraat) werden in februari 1965 scherven aangetroffen van niet-geglazuurd aardewerk alsmede een aantal twee meter lange puntige palen, die evenals enkele teruggevonden planken ongeveer vijf eeuwen oud bleken te zijn en deel hebben uitgemaakt van een grachtbeschoeiing. Het onderzoek werd geleid door deskundigen van het Rijksmuseum Twente.

Voorts is nabij de vroegere melkfabriek van de familie Noordendorp de aanwezigheid vastgesteld van het restant ener gracht. Verondersteld wordt, dat het tracé van de gracht een carré vormde (aanvangend zuidelijk van de Grotestraat bij de Regge en vandaar in oostelijke richting naar een punt, iets ten zuiden van de Hagen, vervolgens ongeveer de Hagen volgend en verder in westelijke richting iets ten noorden van de eerste Middenstraat terug naar de Regge, welk riviertje de natuurlijke, westelijke loop van deze grachtengordel vormde). Vermoedelijk is de waterleiding aan de zuidzijde van het stedeke eveneens een gracht geweest, die mogelijk door een aarden verdedigingswal van de eerste gracht gescheiden was.

<sup>2)</sup> Een naamselement 'thiod' uit het germaanse 'theuda', dat 'volk' betekent, leeft nog voort in talloze voor- en achternamen als Diederik, Dirk, Deterding, Deters, Dubbeling en Teuteling.

<sup>3)</sup> Volgens Racer (Ov. Gedenkst., ao 1786, VII, blz. 90) werd de boerenhofstede Kagelink in 1311 door HENDRIK TAGGE en zijn twee broeders en twee zusters

## DE WATERMOLENS VAN DIEPENHEIM

Tot de oudste kernen van de nederzetting Diepenheim behoort ongetwijfeld de buurt, waar thans nog de watermolen 'Den Haller' is gelegen. Immers, in de nabijheid van deze molen was weleer het Huis Diepenheim gelegen, dat na zijn verwoesting in 1177 (HERMAN II, vorstbisschop van Münster) op een andere plaats — de huidige kasteelbelt — werd herbouwd.

Een der oudste oorkonden, die spreken over watermolens in Twente, is de goederenlijst van GRAAF HENDRIK VAN DALE, Heer van Diepenheim, uit 1188 en volgende jaren. Daarin is onder andere sprake van een thans onbekend 'erf bij de molen' in het kerspel van Enschede en een 'erf bij de Kemmerinkmolen' in de boerschap Bentelo onder Delden. Latere stukken spreken van de watermolen van Weleveld (vermoedelijk vóór 1206), die van Diepenheim (1237) en die van Markvelde (1266). Het zou volkomen onjuist zijn, aldus de streekhistoricus W.H. Dingeldein in zijn boek 'Singraven' (blz. 78), wanneer men uit de afwezigheid van oudere berichten zou willen afleiden, dat er in Twente vóór 1188 geen watermolens waren. Wat het naburige Westfalen betreft, worden aldaar in oorkonden van 889-1200 vermeld 164 *molidinae* (molenhuizen) en 23 *molae* (maalinrichtingen zonder dak). Van deze cijfers hebben die vóór 1100 hoofdzakelijk betrekking op schenkingen aan kloosters en aan het bisdom Paderborn, dus op een klein gedeelte van Westfalen. ◇

verkocht aan HENDRIK, GRAAF VAN DALE. Van 1770 af werd het Kagelink bewoond door de familie Ten Brummelaar. In 1871 huwde de weduwe Ten Brummelaar met ene Eijsink uit Haaksbergen, wiens nakomelingen nog het Kagelink bewonen.

<sup>4)</sup> Kagel moet zijn ontstaan uit Cagalo; dit 'alo' is een verkleiningsuitgang en het hoofdbestanddeel van die naam is dus 'cag'. Hiervan is afgeleid een voornaam Cago, die nog voortleeft in de plaatsnaam Camberg (oorspr. Cagenberg) in Duits Limburg alsmede in de Twentse huisnaam Caghenscot (katerstede in Dulder, gemeente Weerselo, in het Schattingsregister van 1475 'Koghenschot' genaamd). Ook dit Cago is niet als zodanig opgetekend, maar wel wordt in de zevende eeuw Caco vermeld, dat het naamselement 'gag' oplevert (oud hoogduits 'gagan': zich verzetten tegen; vgl. de voornaam Gagenhard: sterk in het bieden van weerstand).

<sup>5)</sup> Racer, Ov. Gedenkst. II, 254.

<sup>6)</sup> mr. G. J. ter Kuile, 'De Twentsche Watermolens' (1922).

<sup>7)</sup> Idem.

<sup>8)</sup> J. van der Veen: De Diepenheimse erven, Versl. en Mededelingen Overijssels Regt en Gesch., 75e st. (1960), 11.

<sup>9)</sup> Idem voetnoot 6, blz. 25.

<sup>10)</sup> De ingezetenen van Lochuizen hadden van oudsher het privilege om op Sint Gertrudisdag (17 maart) de schutten van de molen op te trekken en mee te nemen naar de Hof te Markerdink (de Marker) en deze in de herfst op St. Lambertusdag (17 sept.) wederom terug te bezorgen, hetgeen geschiedde in vrolijke optocht en onder tractatie van een 'tonne biers'.

Bij de vaststelling van de kerkscheiding tussen Diepenheim en Markelo werd bij oorkonde van 15 sept. 1237 o.a. bepaald, dat het land, hetwelk lag tussen Westerflie en Hogelaar, tussen Hogelaar en Ageslaar, tussen Ageslaar en de *Watermole* en van de *Watermole* tot Donkerloe... zou behoren tot de parochie van der kercke van Diepenheim; <sup>5)</sup>.

Bij de behandeling van de annexatie van Diepenheim schreven we reeds, dat bisschop JAN VAN DIEST door koop in 1331 toeviel *'die heerscappije en die boerch van Diepenheim met de goede(ren) dat hierna beschreven staet: den Meynenhof (volgens mr. G.J.ter Kuile 'den Neyenhof' <sup>6)</sup>) dee leghet bi der molen te Dyepenhem.'* Op 18 mei 1452 beloven de bisschop van Utrecht en de Drie Steden om aan AERNT VAN BEVERVOORDE terug te geven alles wat deze aan de wederoptimmeringe van de vervallen molen, huis en brug te Diepenheim zal uitgeven. De streekhistoricus Ter Kuile in zijn bekende molenboek <sup>7)</sup> vult hier bij aan, dat de bisschop in de 14e eeuw het pandbeslag op de Heerlijkheid Diepenheim met finantiële hulp der Drie Steden heeft kunnen opheffen onder de belofte, in dat Ampt geen kastelein of rentmeester aan te stellen zonder raet der Drie Steden, terwijl de Stad Deventer te Diepenheim een kleine bezetting mocht leggen... (!) In 1547 is het nog de rentmeester van Huis en Heerlijkheid Diepenheim, die „*in 't openbaar bij der barnende keersen opgeslagen en verpachtet hefft an JOHAN MULLENER tot Diepenheim de eek ende olymuelle te Diepenheim voor den tijt van ses jaeren, 's jaers voor 24 ryder gulden;*” (Landrentmeesters-rekening van Huis en Heerl. Diepenheim, Rijksarchief Overijssel). Het Deventer oudarchief bezit een octrooi van KONING PHILIPS VAN SPANJE, gedateerd 1 okt. 1575, waarbij deze *'de moelens tot Diepenheim'* overdraagt aan HERMAN BUGHEHOLT en MACHTEL zijn huisvrouw, zodat de Diepenheimse watermolen toendertijd domeingod moet zijn geweest.

In 1654 blijken de *'Heeren van Deventer'* pandhouders van de Diepenheimse molen te zijn; (oudarchief Deventer). Ofschoon er een resolutie is van Gedeputeerde Staten van Overijssel, gedateerd 18 dec. 1661, waarbij aan de Deventer Magistraat het pandschap over de Diepenheimse watermolen werd opgezegd, konkludeert Ter Kuile aan de hand van talrijke notities uit de resoluties van Schepenen en Raad van Deventer over de jaren 1700-1759 — steeds handelend over onderhoud en reparaties, over het kopen van een molensteen en het verpachten van de molen — dat Deventer in die tijd eigenaar was van de maalinrichting op de Diepenheimse Molenbeek.



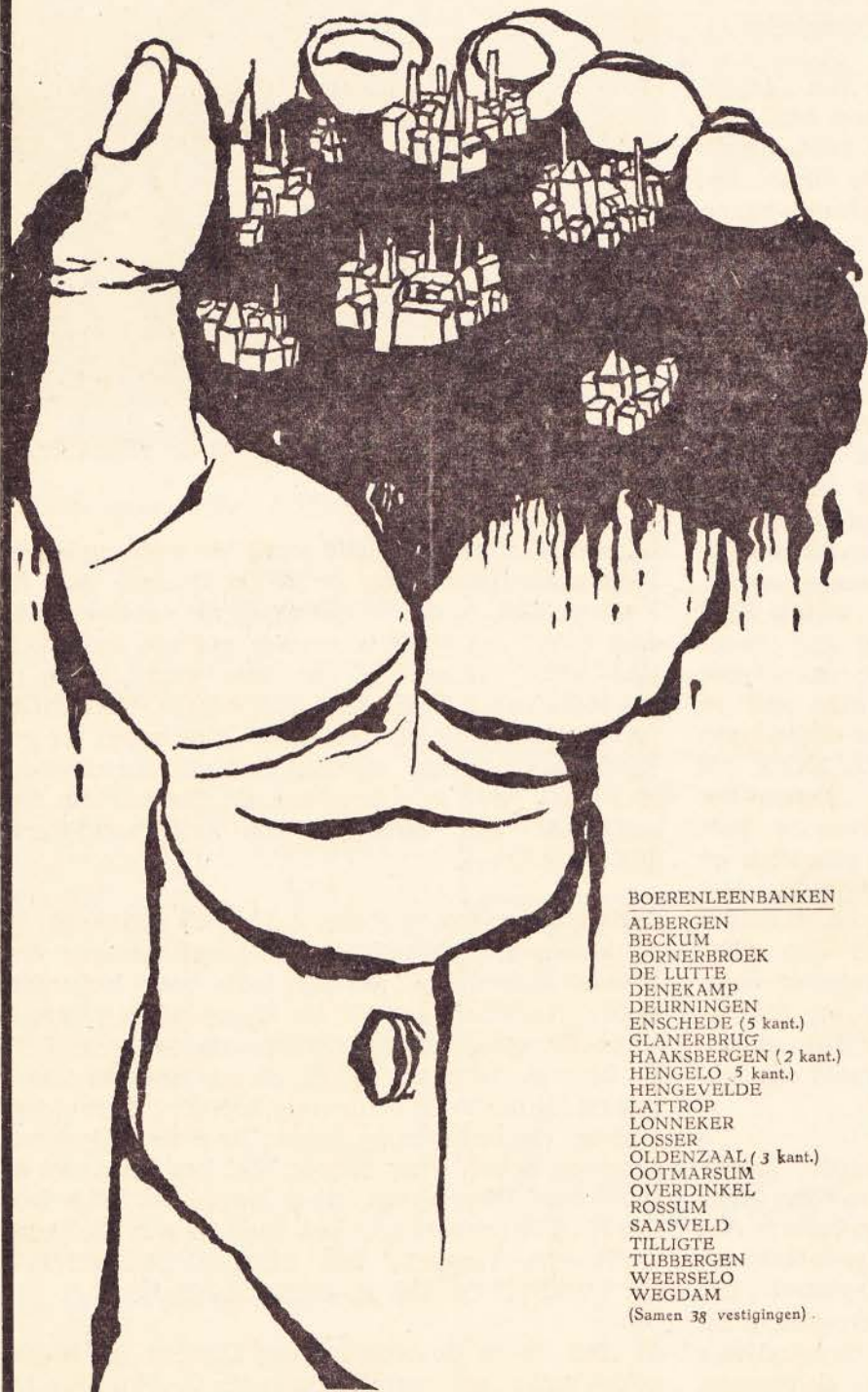
*de Diepenheimse watermolen op de Molenbeek*

Bij acte van 27 april 1870 werd *'de watermolen te Diepenheim met Brug en Kolk'* alsmede *'met de Nieuwe Sluis in de Schipbeek in de nabijheid van dien molen'* na publieke veiling gegund aan JAN HALLERS. Uit handen van deze ging hij over in het bezit van L.H. GRAAF SCHIMMELPENNINCK van Nyenhuis, die de molen met bijbehoren ter gelegenheid van zijn zilveren huwelijksherdenking op 15 okt. 1912 aan de gemeente Diepenheim ten geschenke gaf, benevens een onderhoud-fonds groot f 4000.—.

Aan de Buurserbeek (later Schipbeek genaamd) in de buurtschap MARKVELDE heeft vroeger een tweede watermolen gestaan, die voor het eerst wordt genoemd in 1257 als zijnde gelegen bij de erven *Benering* (tegenwoordige naam: Scholten) en *Ripinch*, vermoedelijk de oorspronkelijke naam van de bij de molen behorende boerderij of mulders woning (tegenwoordige naam: De Boer). Genoemde erven hebben niet behoord tot het bezit van de Heren van Diepenheim, maar waren tot 1225 door REIMARUS, proost van het kapittel van St. Pieter te Utrecht, verpacht aan RIDDER LUBBERTUS DE WERSLO OF DE MARCKVELDE; <sup>8)</sup>.

In 1266 droeg de bisschop van Utrecht de Markveldse molen over aan het klooster ter Hunnepe bij Deventer; <sup>9)</sup>. Op 2 april 1499 verpachtte de toenmalige abdis van genoemd klooster *'den Watermole en oliemole te Merckfelt* aan ALBERT...(?), *meester van het Convent en aan FENNE diens huisvrouw'* op voorwaarden onder andere, dat Albert de molen terstond op eigen kosten zou herstellen

Wij bouwen mee  
aan de toekomst van Twente



**BOERENLEENBANKEN**  
ALBERGEN  
BECKUM  
BORNERBROEK  
DE LITTE  
DENEKAMP  
DEURNINGEN  
ENSCHEDÉ (5 kant.)  
GLANERBRUG  
HAAKSBERGEN (2 kant.)  
HENGELO 5 kant.)  
HENGEVELDE  
LATTROP  
LONNEKER  
LOSSER  
OLDENZAAL (3 kant.)  
OOTMARSUM  
OVERDINKEL  
ROSSUM  
SAASVELD  
TILIGTE  
TUBBERGEN  
WEERSELO  
WEGDAM  
(Samen 38 vestigingen).

**Boerenleenbank**  
de bank voor iedereen

Diverse plaatsen

**J. W. MENSINK**

[Tel. 05475-429] ANTIEK

In- en verkoop **dekenkisten**  
**paneelkasten**  
**boerenklaptafels**

Verkoopantiek: Grotestr. 9 Diepenheim  
Schrijnwerkerij: Viskersdijk 10 Gelselaar

— Diepenheim —

**Hotel De Zwaan**

Specialiteiten-Restaurant

Ook zondags geopend. Goede parkeergelegenheid.

**RAIFFEISENBANK**



'Kedingen'

te

**Goor en Diepenheim**  
voor al uw bankzaken

ADVERTEREN IS ETALEREN

**Maak geen abuis..**

voor kwaliteit:

**HET ZUIVELHUIS**

Markt 3 - 05419/537 - Ootmarsum

**FORMELTA**



de ideale koffiemelk

Verkoopkantoor „MULTIFARM” Boekelo

en onderhouden. In april van het jaar 1759 bond de abdis van het klooster ter Hunnepe, HEIJL-WICH Ca. Sa. Ja. VAN HEECKEREN een geding aan tegen de ingezetenen van Lochuizen (een buurtschap enkele kilometers t. oosten van Markvelde<sup>10</sup>), omdat zij *'gepasseerden zomer en nog eens weer op 26 maart dezès jaars sig hebben durven onderstaan om op een geweldadige wijze de schutten van de Markveldse molen op te trekken en de planken tot stuijtinge van het water los te breken en ook voor het feit van attentae (eigenmachtig optreden) wegens den wal van de Schipbeek door te steken, waardoor de molen maalloos dreigde te worden.'*

In het voorjaar van 1770 moet de mulder van de Markveldse molen enige Borculoërs heimelijk hebben overgehaald tot het maken van een stuw om zijn molenbedrijf te baat te komen, waardoor die van Lochuizen geïnundeerd (overstroomd) dreigden te worden, hetgeen een complete kloppartij veroorzaakte.

In 1845 wordt JAN HARTGERINK eigenaar van de Markveldse watermolen, een stevige houten kast met een rood pannendak. Hij verkoopt de molen in 1849 aan de heren A. W. G. TER WEEME en J. R. TEN HOOPEN te Neede, welke laatste bij akte van 23 maart 1869 het gehele bezit verwerft.

Het oude peil van de stuw te Markvelde was zo hoog, dat dit meermalen groot ongerief berokkende aan hen die bovenstrooms woonden. Toen de provincie in 1907 de Buurserbeek boven de molen verbeterde en het verenigd college van het Waterschap De Schipbeek op 28 maart 1907 ingevolge de waterschapskeur het peil lager maakte en stelde op 16.76 plus A.P., ontstonden er moeilijkheden. De pachter van de molen, de familie HOUWERS, stoorde zich op gezag van pachtheer TEN HOOPEN niet aan het provinciale peil, om welke reden de mulder in augustus 1909 voor het kantongerecht te Goor moest verschijnen. Op 13 september d.a.v. werd de mulder wegens gebrek aan bewijs vrijgesproken, zonder dat een uitspraak volgde over de al of niet rechtmatige vaststelling van het nieuwe molenpeil, aldus Ter Kuile in zijn boek over de Twentse watermolens, waarin ook een afbeelding van de Markveldse molen is opgenomen.

In 1910 verkoopt pachtheer TEN HOOPEN de maalinrichting met alle molenrechten voor een bedrag van f 8.200.— aan de provincie Overijssel, die bij besluit van 13 dec. 1910 de molen bestemde voor afbraak, waarmee de moeilijkheden over het waterpeil uit de wereld waren geholpen....

In de raadszaal van het stadhuis te Diepenheim staat een natuurgetrouw model van de Markveldse watermolen, door de molenaar A. J. HOUWERS in de jaren rond de afbraak vervaardigd uit triplex. Een laatste herinnering....

## DE SCHIPBEEK

Vanouds vormde Diepenheim het knooppunt van drie scheepvaart-wegen, teweten de Regge, de Markelse Beek en de Buurser Beek. Reeds omstreeks 1400 (1399-1404) zou *Deventer* — trots de tegenstand van Zwolle en de Vechtstreek, die nadeel voor hun waterweg naar Duitsland vreesden — een begin hebben gemaakt met de kanalisatie van de Hunnepe Aa en de Markelse Beek; <sup>11</sup>). Van toen af heette de verbinding met *Diepenheim*: SCHIPBEEK.

Oorspronkelijk kwam de Markelse Beek als een natuurlijke en ondiepe waterloop uit het Stokumer en Markelose Broek.

In 1576 geeft FILIPS II VAN SPANJE aan burgemeesters en Raad van de stad Deventer *'oirloff ende consent, dat zij de voors. Markelsche Beke sullen mogen doen wijden, diepen ende suyveren op oir selfs kosten, ende dat van Deventer af, ende soe voirts hen op (en zo verderop) den houvs tot Westerfler bes (tot) aen den Aelshoevel (de buurtschap Schipbekerhuizen; red), ende daerop een schouwe leggen,' onder 'expresse voivaerde dat de goederen daerduer varende onse thollen tho Holten betaelen sullen;'* (Schipbeek-archief van het Oud-archief te Deventer).

Op 9 aug. 1576 besloot de stad Deventer, dat *'die Schuytluyden, soe omme geld ader vracht tho vaeren desse Becken gebruyken sollen willen', zich eerst 'tho Deventer bij eenen daar tho verordenthe persoon' moesten laten 'inteyckenen, geevende voer die inteyckeningh eenen dubbelden St. en voerts geholden wessen Jaerlicx van ieder Schuyte vier stuver Brabantz tho geven;'* (Schipbeek-archief).

De Aelshoevel en later de buurtschap Schipbekerhuizen is vanaf 1550 en misschien nog wel vroeger de overlaadplaats geweest in het handelsverkeer van Deventer met de heerlijkheid Borculo, Twente, Westfalen en omgekeerd;<sup>12</sup>).

Tengevolge van de grote kosten, die de stad Deventer had besteed aan de uitdieping, verbreding en verlenging van de Schipbeek (teweten de doortrekking vanaf de Schipbekerhuizen naar de Diepenheimse Molenbeek, waardoor de verbinding met het achterland werd uitgebreid), alsmede in verband met de bouw en het jaarlijks terugkerend onderhoud van de verscheidene kunstmatige waterkeringen (waaronder de zgn. *'Oude Sluis'* bij Diepenheim), besloten Schepenen en Raad op 15 sept. 1637 *'met advys van die geswooren gemeente'* dat *'een seker lopend middel (een tolgeld; red.) op die schuyten en wharen zo door die Schipbecke gefurett worden'* zou worden gelegd, en wel voor iedere schuit, die op Deventer voer, vier stuivers. Van alle hout, komende van de Buurserbeek, moest

(11) Standaardwerk „Overijssel” (1931), blz. 78; [Dumbar].

(12) J. van der Veen 'Een oud tolstempel van de Schipbeek'; Versl. en Meded. O.R.&G. (1968)

# hengelo

de **B**okdams  
voor **DANSLES**  
Drienerstraat 37  
Telefoon 13514

HET SPEELGOEDPALEIS

*Teutelink*

Enschedesestr. 22, Hengelo

Het beste adres voor:

**GEDISTILLEERD, WIJN, BIER,  
LIKEUR, LIMONADE**

Fa. Jac. Krabbenbos  
Molenstraat 18

# HILBERDINK

GROTE SORTERING  
TAFEL-, THEE- EN ONTBIJT-  
SERVIEZEN

Marktstr. 25

Hengelo

COOP.

**RAIFFEISENBANK**

Parallelweg L.S. Hengelo Tel. 10061  
Bijkantoren: Oldenz.str. 168, Beukweg 81  
en Oelerweg 28.

- MEUBELEN
- TAPIJTEN
- BEDDEN

**PETRI** voor de moderne  
woninginrichting!  
MARKTSTR. 15

BEHANG EN VERF

Fa. Wed. J. Walhof

Beekstr. 29 Hengelo

Timmerfabriek

## Hannink

Hengelo (O.) — Tel. 13701

Levering van:

kozijnen, ramen, deuren, trappen  
enz. voor utiliteits- en woningbouw

## PORTJE

Deldenerstraat 8  
Hengelo (O.)



DAMES-, HEREN-,  
KINDER-PYAMA'S  
EN -ONDERGOED,  
SCHORTEN, ENZ.  
Altijd goedkoop

**Ruischer en Hartgers**

Voor elektrische apparaten  
en installatiewerken

DRIENERSTRAAT 4 — HENGELO  
(tel. winkel: 14878 — tel. installatie-afd. 10436)



# HOBBYHUIS Hackfort

BERGWEG 9, HENGELO

## VIOS gebouw

Self Service

maaltijden à f 2.85

(Ook bij U aan huis)

Beekstr. 10, Hengelo

TEL. 05400-12612

**VERSTEEG's** veerve

veur hoës en earve

Molenstraat 20

Hengelo (O.) — Tel. 12207

**MORSINK**  
SOLASPECIALZAAK *Servieren*

Weemenstraat en Kotmansweg

Automobielbedrijf

## Van Laar

en

## Feijten

Enschedesestr. 127 - Tel. 13983 - Hengelo

DAF

## VERLICHTING

**v. Merksteijn**

Burg. Jansenplein 35 · Tel. 18556

**Bonneterie** SPECIAL-  
ZAAK:

Blouses - Rokken - Vesten

Molenstr. 5, Tel. 17382, Heng.

Voor **SPEELGOED**

in elke prijs!

't KINDERPARADIJS

Willemstraat 35 - Hengelo (O.)

**Doe het zelf**

Wij leveren hiervoor P.V.C. vloer- en  
wandtegels (reeds vanaf fl 5.80 p. m<sup>2</sup>),  
plakplastics, mozaïek, lijmen, beits etc.

VLOERENBEDRIJF

**A. F. Pierik &**

**F. Boerkamp n.v.**

Wolter t. Catestr. 5, Tel. 14064  
Hengelo (O.)

BLOEMSIERKUNST

*K. Hunia & Zn.*

Tuindorpstraat 38, Tel. 12751

## H. ter Braak

Gasconvectoren, Haarden, Electro-  
en Sanitair

Bornsestraat 24

Tel. 16137

Klaant'n van BISCHOFF

Bint almaol vol lof

Ne dame of heer . . .

Ze komt aaltied weer, want:

## Bischoff

HENGELO

hef 't beste wat er is

Oawertuugt ow van dizze waarheed

## H J. Krakers

AANNEMERSBEDRIJF

Tel. **Hengelo** 12964

Nieuwbouw, Onderhoud- en Betonwerken

van ieder stuk tien stuivers worden betaald en van het tophout per 4 stukken vijf stuivers;<sup>13)</sup>. Reeds was bij overeenkomst van 17 aug. 1631 — ter vereffening van geschillen over het water uit de Buurserbeek — bepaald, Dat Deventer boven de Sluis 'aldaer liggende' zal mogen maken een 'overvall' bij den Duesencamp (Leusenkamp, thans erve Leusink aan de Schipbeek, waar later — ter vervanging van genoemde 'overvall' de Nieuwe Sluis werd gebouwd), zodanig, 'dat soo wanneer het water daer comt over te lopen, alsdan die verwaerder van den vorse. sluisse die deuren met verdrach ende goede ordre openen ende het water laten lopen sall.' Die bewaarder stond onder den Deventer magistraat en het kontrakt werd voor altijd aangegaan. Talrijke besluiten van Schepenen en Raad van Deventer (oudarchief Dev. 1700-1759) betreffen orders, die werden gegeven aan de mulder te Diepenheim ter voorkoming, dat hout over de Sluis werd gesleept om door de Molenbeek naar Zwolle ter markt te voeren;<sup>14)</sup>. Deventer was voor de langs de Schipbeek gelegen streken en voor het over de grens gelegen gebied van Westfalen de stapelplaats voor hout.

### DE OLDE SLOESE

De buurtschap *Schippkerhuizen* te Diepenheim was oudtijds gelegen aan de Markelse Beek (de waterweg naar Deventer) en had een havenkolk, waar de *per schuit* of *per as* aangevoerde handelswaren werden verladen. Een verslag van een op 13 juni 1598 gehouden schouw luidt: *Ao. 98 den 13 Juny hefft die Dijkgreve van die Merckelsche Beke die schouwe gedaen; presentibus heimraden Herman van Hoeuel, Donckell en Pinninck. Beginnende bauen (boven) van den Aelshouell op die cante van den Hoff van Berentz op Die Schippkerhuys;* (oudarchief Deventer).

Op voornoemde boerenhofstede Berendsen bevindt zich nog een kasboek, lopende over de jaren 1712 tot en met 1719 met nog enkele posten uit de jaren 1729, 1731 en 1732, waaruit men een duidelijke indruk verkrijgt van het handelsverkeer van Deventer met het achterland en omgekeerd.

„*Per schuit werden de goederen zoals boter, kaas, zout, azijn, olie, haring, stokvis, siroop, brandewijn, tabak, lijn- en hennepzaad, traan, teer, papier enz. van Deventer gehaald en op de Schippkerhuizen afgehaald door kooplieden en vrachtrijders van over de Duitse grens, o.a. uit Lüntten. Op de tocht naar de Schippkerhuizen nemen ze linnen en schinken (hammen) mee, bestemd voor kooplieden te Deventer. De artikelen worden vervoerd naar plaatsen, gelegen even over de grens, zoals Alstätte, Wessum, Ahaus en Ottenstein, maar ook verder Westfalen in, naar Legden, Osterwick, Laer, Eggerode, Hostmar, Heek en Nienborg;*”<sup>15)</sup>.

Eveneens in de buurtschap Schippkerhuizen, waar omtrent het eerste kwart van de 17e eeuw ten behoeve van de verbinding Markelse Beek-Molen Beek een sluis (de zgn. Oude Sluis) werd gebouwd, woonden — in een armzalige hut op 'de Huttenkamp' — de gebroeders JANSEN, die in genoemde eeuw goud verdienden in de houthandel. Tot ver in het Lüntsterland, waar men prachtig geboomte vond bij de eeuwenoude hoeven, kochten ze hout, dikwijls voor spotprijzen. Voor een kromhout, dat werd gebruikt voor de kiel van een schip, betaalden ze volgens mondelinge overlevering soms niet meer dan een pondje koffiebonen. In 1695 lieten de gebroeders nabij de oude sluis een schippersherberg bouwen, veeleer een deftig koopmanshuis, dat al gauw werd aangeduid als 'DE OLDE SLOESE'. Ook de familienaam Jansen moest voor deze benaming wijken. Voortaan waren het de gebroeders VAN DER SLUYS, die hier hun succesvolle zaken dreven. In 1719 kocht Wilhelmina Bloemendal, weduwe van Van der Sluys, de havezate Westerflie van de familie Hoevell. Haar zoon JOHAN, die als richter van Haaksbergen in 1720 aan de Oosterstraat te Haaksbergen het deftige Rigterhuis had laten bouwen, liet de havezate Westerflie te Diepenheim van de grond af vernieuwen. Daarbij kreeg de thans leegstaande havezate, die na de oorlog (1940-'45) een tijd lang als rijksinternaat voor sociale jeugdzorg in gebruik was, haar tegenwoordig aanzien.

Het huis 'De Olde Sloese' werd in 1968 met steun van het rijk, de provincie en de Edwina Van Heekstichting gerestaureerd en wordt thans bewoond door de heer J. v. d. Voort, die achter het historische gebouw een trainings- en pensionstal voor rijpaarden liet optrekken, waardoor de agrarische bestemming behouden is gebleven. Na de restauratie is het huis op de monumentenlijst geplaatst.

(13) Idem voetnoot 12; (14) Idem voetnoot 6, p. 34; (15) Idem voetnoot 12.

### *Schippersherberg 'de Olde Sloese' (Diepenheim)*



# SPAR



TUSSEN STADHUIS- EN ST. LAMBERTUSTOREN

OPTICIEN



Westeyn Woont Weemenstr. 15

Eethuis

„'t Centrum”

(Eig. B. Droste)

BEEKSTRAAT 5 - HENGELO

prima keuken

Specialiteit: Zigeuner-Bief

Geopend van 23.30 tot 00.4 uur

Makelaarskantoor

**ROTTINK N.V.**

Deldenerstraat 36-38, Telefoon 13041, Hengelo (O.)

VASTE GOEDEREN ♦ ASSURANTIËN ♦ HYPOTHEKEN

SINDS 1845:

**Van Wezel**Transport — Montage  
KraanverhuurTel. Hengelo 19541  
Tel. Amersfoort 11333

„Wiej veurt van allens”

't Is ne oetgemaakte zaak:

„Wa'j ook koopt, 't is aaltied raak  
a'j bie' Elbert kieken gaot!”

Da's méér weerd as nen goeien raad

**G. Elbert** TWEKKELERPLEIN  
(Waarbekenweg) Hgl.

Rijwielen - Motoren Bromfietsen

Wij verzorgen uw TROUW-  
RITTEN met KOETSEN!!

J. B. VELTKAMP &amp; Zn

Dennebosweg 46, Tel. 16210, Hengelo



NIEUW:

Heerlijk  
frisse**Magere Vruchten-  
Yoghurt** (aardbeienmaak)  
56 ct per halve liter

De melkman van de H.C.M. heeft het.

**stalen anti-sliptraptreden, trappen en bordessen**

- \* Uitglijden bij olie, vet, ijs of sneeuw niet meer mogelijk
- \* Zeer lichte en goedkope constructie
- \* Prima referenties van grootindustrie en architecten

**DIJKHOF - HENGELO**

— FABRIEK VOOR METAALBEWERKING —

Opgericht 1921  
Beukweg 4, Tel.  
13480 / 13581**Broekhuis**

de boekhandel

met de grote keuze!

Enschedesestraat 19 - Hengelo

**Jenneboer**Weemenstraat 10 en 41, HENGELO  
Sportieve Blouses, Vesten,  
Rokken, Japannen, Deux Pieces**Nu ook Alfa-Romeo  
in Hengelo-omgeving**AUTOMOBIELBEDRIJF **ERNE**  
Deldenerstr. 42, Tel. 12120**DIVERSE  
PLAATSEN****E. J. Lantink**LANGESTRAAT 21 - 23, DELDEN  
RADIO - TELEVISIE - ELECTRO  
TECH. INSTALLATIE - BUREAU  
WASMACHINES - VERLICHTING

Voor al uw

wapens en munitie

naar

Wapenhandel

**HUISKES**

Molenstraat 15

Delden



## CABARET

### DUO MANS & GRAADS

HENGELO — Toen de Hengelose muziekvereniging 'Concordia' in 1953 haar 60-jarig jubileum vierde, werd onder dezelfde naam een cabaretgroep opgericht: een klein gezelschap van tonelisten, liedjeszangers en muzikanten. Laatstgenoemden vormen als groep een muziekkapel, die — weldra bekend als 'de Nöttenkrakers' — bij vrienden van het Twentse cabaret een grote populariteit geniet. Een resultaat, dat nauw is verbonden met de kleine maar sterke groep cabaretiers als HANNA, JENSKKE, het duo MANS & GRAADS en anderen, wier dol-dwaze nummers aansluiten bij een stevig gevestigde Twentse traditie. Want niettegenstaande de verdringing van de streektaal in de stedelijke kernen en de aflegging van de aloude Twentse klederdracht (uitgezonderd bij een vergrijsde generatie in het Twentse stadje Rijssen), oefenen *kipse* en *knipmuts* alsook het spontane gebruik van het Twentse dialect op velen nog altijd een onweerstaanbare bekoring uit. Een aantrekkingskracht, die in de eerste helft van deze eeuw mede het succes bepaalde van de vele plaatselijke Twentse revues en thans nog reden van bestaan verschaft aan het regionale cabaret.

Cabaretavonden voor personeelsverenigingen en boerenstandsorganisaties, voorstellingen bij gelegenheden van school- en volksfeesten, herdenkingen, jubilea en andere festiviteiten, er is voor de Cabaretgroep-van-de-Muziekvereniging-Concordia áltijd werk aan de winkel. Ook voor de ca. duizend leden van het instrumentenfonds worden jaarlijks voorstellingen gegeven. Dank zij deze belangstelling kunnen de musici van 'Concordia' (inclusief drumband zo'n honderd man) wekelijks hun hart ophalen aan hun muzikale hobby.

Om kleine groepen van belangstellenden niet teleur te stellen, treden de cabaretiers MANS en GRAADS al gedurende een jaar of tien ook als afzonderlijk duo op, gestoken in Twentse kostuums, bedreven in de Twentse volkstaal en beladen met een onuitputtelijke voorraad humor.

*Miene vrouw koch zich laatst ne ell'striekse dekken (electrische deken). Wat 'n spil. Dan wier har zee 't völs te heet in ber, dan wier völs te koold. En ik um de haverklap 't ber oet en mer schakeln van 1 op 2.*

*Met 'n schoonmaak har ze mij den dekken met nen mattenklopper oetklopt. Ginnen draod meer heel. Dow ik 's aovend in 't ber sprung, ha'k 't geveul da'k in 't schrikdraod vleug....*



...duo MANS & GRAADS...  
(H. Harmsen en H. Hendriks, Hengelo)

Dikwijls ontwikkelt zich tussen de twee humoristen een gesprek, dat niet in het boekje staat. Wanneer GRAADS — *glad van de wiez'* — opmerkt: „Ik zin niks lekker in de hoed, ik kroep vanaomd lekker achter 'n kachel”, dan haakt MANS daarop in met de mededeling: „Dat wodt tegenswoordig aans een heel gebrek um dee gaskachels van de muur te kriegen.” GRAADS zaagt door: „A'k vraogen mag, wat deu oe vrouw laatst bie 'n dokter?” MANS kan wel brullen van het lachen maar houdt zich prima: „Miene vrouw knooit 'n luk. Zee lig op 't zeekenhoes onder nen specialist....”

De dubbelzinnigheid in het Twentse spraakgebruik wordt herhaaldelijk op de korrel genomen. Gevatheid en ondeugendheid drukken op het duo MANS & GRAADS het stempel van twee olijke schavuiten, samenzang en muzikaliteit verlenen hen de image van twee gezworen troubadours. „GRAADS bie 'n psychiater” en „GRAADS bie 'n kantonrechter” ('meneer de betonvlechter'), afwisselend zijn zij dienaars van de humor, de pure kolder en de ernst. Maar ook van een stukje streekcultuur: het regionale cabaret, dat — naast veel 'geïmporteerde cultuur' — iets vertrouwds en eigens bewaard en in stand houdt.

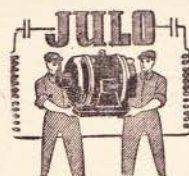
Wanneer de herfst goed en wel is aangebroken, zijn de cabaretiers van de Muziekvereniging Concordia dikwijls uithuizig. In de wintermaanden staan zij week na week en soms ook avond na avond op de planken. Voor ons duo is de Carnavalstijd wel de drukste periode.

Een avondje-uit met MANS & GRAADS is een avontuur waarvoor je stevige lachspieren moet hebben. Voor mensen die onverhoopt een lach-kaak overhouden, is er voortdurend een dokter in de zaal.

# enschede

**A. v. d. Leest** Radio  
Enschede | **Televisie**

Radio onderdelen - Electrotechnische artikelen  
Erkend reparateur en installateur  
OLDENZAALSESTRAAT 39 — TEL. 10688



**Motor defect?**  
naar **JULO**  
direct!!!

Pyramonstraat 15 · 19  
ENSCHÉDE

Voor herenkleding  
het beste bij **Besters**

Van Loenshof 12, Enschede



Van Loenshof 10 Tel. 15271  
Filiaal: Olliemolensingel 37 Tel. 16118

Wee rekken kan geet naar  
zölfbediening  
**PARAAT**

Glanerbrug: bie j TET-bushalte  
In 'n lunchroom kô'j lekker etten en dreenken

TELEVISIE  
•  
HOOR  
APPARATEN  
•  
RADIO

*Blijvende service!*

**Jan LANGKAMP**  
LANGESTR. 52 TEL. 24695 ENSCHÉDE.

Voor  
lijn- en rastercliché's  
**Clichébedrijf**

**NV v/h Firma  
M. J. v. d. Loeff**

Achter 't Hofje 3-7, tel. 19266

Speciaal adres veur oew kleere



Haverstraatpassage 23  
ENSCHÉDE

**FA. H. v. d. BERG**

OLDENZAALSESTRAAT 65 — TEL. 12543  
STEUNZOLEN, ELAST. KOUSEN,  
BREUKBANDEN  
Leverancier voor alle ziekenfondsen

SPORT- en SAUNA instituut



**Huitink**

Dames- Heren- en  
Kinderclubs

Molenstr. 38, Tel. 12054  
Prive: Tel. 11521, Enschede

EEN ABONNEMENT OP DIT  
BLAD KOST f 6.00 PER JAAR

**H. v. d. Meer & Zn**

« GEREEDSCHAPSLIJPERIJ »

Het adres voor alle soorten  
staalwaren (slagersartikelen,  
scharen en messen, veescheer-  
machine's enz.)

BLEEKERSTR 18, TEL. 15509 ENSCHÉDE

**S. TEN CATE**

STAALHARDERIJ  
MOTORENREVISIE

Hessenweg 1 - 9 — Tel. 15413

**Jan Stokkentre**

**Oude Metalen**

Enschede

Fijnhout- en Triplexhandel

**Fa. W. LANGE**

Spelbergsweg 37, Tel. 4538  
levert: Fijnhout, Triplex, Hard- en  
zachtbaard, Vlas- en spaanplaat enz.

Verschenen:

DE KLEINE TWENTSE REEKS

5. H. Klaassen,  
**PLAGGENLUUKS  
NAO AMERIKA**

[3.95

6. Joh. v. Buren,  
**NAOWILLE**

[4.90

7. R. J. Heerink,  
**WA'K ZEGGEN WOL**

[4.75

**Uitg. WITKAM, Enschede**  
de Klomp 22 (tel. 05420/12773)

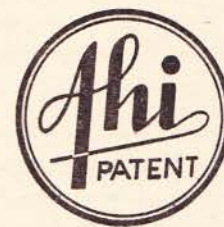
ADVERTEREN IS ETALEREN

**Machinefabriek  
ARENS & Zn**



**tandwielen**  
Perikweg 52

Winkel- en Wandbeïmmingen,



Keuken-  
inrichtingen  
in alle  
maten en  
modellen.  
Telefoon:  
(05420) 17259

ALG. HOUTBEWERKINGS INDUSTRIE  
Binnenhaven 136 — Enschede

**DIVERSE PLAATSEN**

Voor uw cursus Steno, Typen, Ta-  
lencorresp., Avond-Ulo, Middenst.,  
Privé-secretaresse, Boekhouden naar:

**V.T.S.** Steynstr. 51-53  
Tel. 12406

COOP. ZUIVELFABRIEK

**De Eendracht  
ROSSUM**

Het beste adres voor alle zuivelprodukten

INGEBONDEN JAARGANGEN

'TWENTSE POST'

jrg. 1966, jrg. 1967, jrg. 1968  
(nieuw); te bevragen bij adm.  
Twentse Post, Beekstr. 5, Hgl.

## REGIONALISME

### PROVINCIES AFSCHAFFEN

ENSCHEDÉ — De burgemeester van Enschede, mr. A. J. Vleer, kwam op 7 nov. — tijdens een Benelux-conferentie van Belgische en Nederlandse gemeenten te Eindhoven — met het voorstel, de provinciale besturen af te schaffen. De Enschedese burgervader sprak als lid van een panel, dat het onderwerp *gewestvorming* behandelde. De heer Vleer gaf hierbij als zijn mening, een vierde bestuurslaag niet verwerpelijk te vinden, maar alleen nodig als de provincies gehandhaafd blijven. „De zaak is echter dat de slagvaardigheid weer verminderd wordt als men de provincies handhaaft. In Duitsland zijn ze bijna geruisloos opgeheven. Wat heeft Vollenhove met Twente en de Betuwe met de Veluwe te maken. Provincies zijn historische dunne, willekeurige eenheden, die met de realiteit niets te maken hebben. Het gewest past in een land zonder provincies”, aldus burgemeester Vleer.

### PROVINCIE-GRENZEN NIET HEILIG

ENSCHEDÉ — De burgemeester van Hellendoorn, mr. F. R. Crommelin, heeft op 26 nov. tijdens de jaarvergadering van de Belangengemeenschap Twente/Oost-Gelderland (TOG) zijn vreugde uitgesproken dat de minister van Binnenlandse Zaken de heilige onaantastbaarheid van de provinciegrenzen discutabel heeft durven stellen. Volgens de ministeriële nota moet de problematiek van de provinciale indeling grondig bestudeerd worden en hoeft dat niet vanzelfsprekend tot het samenvoegen van provincies te leiden. Het TOG-bestuur meent, dat de studie evengoed tot schaalverkleining als tot schaalvergroting zou kunnen leiden.

## WERKGELEGENHEID

### AFVLOEIING 400 MAN BIJ STORK-HENGELO

HENGELO — De komende twee jaar zullen bij Stork-Hengelo vierhonderd werknemers moeten afvloeien. Deze daling in personeelssterkte zal voor het grootste deel (circa driehonderd man) tot stand komen door natuurlijk verloop. De Stork-directie heeft verder meegedeeld, dat het gehele bedrijf van hoog tot laag zal worden doorgelicht om in alle afdelingen te komen tot vereenvoudiging van procedures en werkmethoden.

In een telegram aan de minister van economische zaken heeft het gemeentebestuur van Hengelo er 12 nov. bij de excellentie op aangedrongen die maatregelen te nemen, welke leiden tot continuïteit van de werkgelegenheid in de Twentse metaalstad.

## UIT STAD EN STREEK

### GEDEPUTEERDE STATEN FELICITEREN T.H.T.

ENSCHEDÉ — Gedeputeerde Staten van Overijssel hebben tegenover het bestuur van de Technische Hogeschool Twente hun waardering uitgesproken voor de 'bekwame en volhardende wijze' waarop het bestuur de belangen van de T.H.T. en daarmee van het hele gewest in de kwestie van de 8e medische faculteit heeft behartigd. GS betreuren het dat ondanks deze ijver de beslissing niet ten gunste van de Twentse hogeschool is uitgevallen. Anderzijds is men verheugd, dat het door de THT ontwikkelde alternatief plan om in combinatie met de medische faculteit van de rijksuniversiteit te Groningen, één of enkele Twentse ziekenhuizen en de Twentse hogeschool te komen tot een *'stichting klinisch onderwijs nieuwe stijl'* zowel door de volksvertegenwoordiging als door de minister zeer positief is ontvangen, zelfs zodanig, dat het binnen het perspectief van realisering is gekomen.

### ENSCHEDÉSE STUDENTEN WILLEN MEEDOEN AAN GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

ENSCHEDÉ — De Enschedese Studenten Vak Beweging (SVP) besloot op 12 nov. tijdens een algemene openbare ledenvergadering een actiegroep te vormen, die tot taak heeft om samen met andere *'potentieel revolutionaire groeperingen'* een „Revolutionair Front Twente” op te richten. Het definitieve besluit, om als aparte groepering mee te doen aan de gemeenteraadsverkiezingen zal genomen worden op een vergadering van het „Revolutionaire Front”. Men wil op korte termijn samen met groeperingen van werkende en niet werkende jongeren, kunstenaars en studerende van hoog, hoger en middelbaar onderwijs een oprichtingsvergadering beleggen ergens in Enschede.

### VERONTREINIGING ZIJTAK TWENTEKANAAL

HENGELO — Het Twents Pootvisfonds, waarbij 16000 leden zijn aangesloten, heeft vastgesteld dat er in de zijtak van het Twentekanaal tussen Delden en Almelo over een afstand van 9 kilometer geen vis meer zit tengevolge van een te laag zuurstofgehalte. Even ten noorden van het punt waar de Schipvaart uitmondt in de zijtak van het Twentekanaal, werd een zuurstofgehalte van 0 gemeten; (voor een vis is het gehalte van 9 vereist om te kunnen leven). Tevens is geconstateerd dat het oevergewas over een afstand van zes-zeven kilometer is verstikt. Daar de NV Chemische fabriek Servo te Delden haar afvalwater loost op een waterloop die uitkomt in genoemde Schipvaart, zal het Twents Pootvisfonds bij dit bedrijf een schadeclaim indienen van f 16.875.—.

# oldenzaal



**de zaak met meer**  
**dan 150 toonkamers**

**ERRES PHILIPS**  
**TELEVISIE**  
**Ben Lansink Oldenzaal**  
**Grotestr. 20 Tel. 2981**

## GESCHENKBON



Zoveel schitterende geschenken...  
En evenzoveel verschillende smaken.  
Geef een geschenkbond.

**Blij met een geschenkbond**  
**G. Morselt**

Voor  
een deskundig uitgewerkte  
**C.V.-installatie**  
**E. HEIDEMANN & Zn**  
Boterstraat 13-15, tel. 2077  
Eekboerstr. 71, tel. 2708; b.g.g. 2349  
**OLDENZAAL**

## G. Poorthuis

Uw adres voor al Uw schoenen; (dames, heren en kinder.). Vakkundige Rep.  
Steenstraat 13 - Tel. 3005 - Oldenzaal

<b>KIP</b>	<b>KIP</b>	<b>KIP</b>
regelt Uw schade	deukt Uw auto uit	spuit Uw auto

**AUTOSPUITBEDR./UITDEUKINR.**  
Esstraat 6 - Tel. 2251 - Oldenzaal

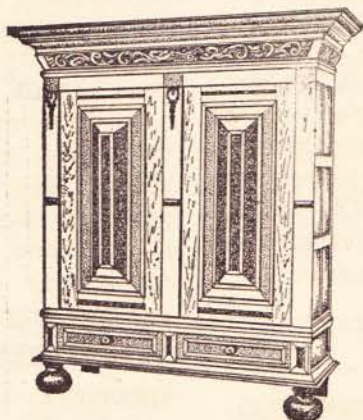
## OLDENZAAL

BLOEIENDE INDUSTRIESTAD, heerlijk gelegen aan de voet van de Tankenberg. Omgeving rijk aan natuur-schoon.

- \* ST. PLECHELMUS-BASILIEK, bijna duizend jaar oude Oudheidkamer.
- \* Karakteristiek stadscentrum. Volop gelegenheid voor sportbeoefening.
- \* Overdekte bad- en zweminrichting.
- \* PRIMA HOTELS en PENSIONS

## BRÖCKING'S GROOTHANDEL

Richt van scheermes tot schoerstoel uw kapsalon in. ➔ Eekboerplein 4, Oldenzaal



Door de eeuwen heen een meubelstuk, dat sfeer geeft in elk interieur. Permanente expositie in onze toonzalen van vele modellen Gelderse kussen- en rankenkasten

**Smellink - Oldenzaal**



tricoloren  
drymasteren  
verven  
Ootm.str. 47-49  
Tel. 2091

„Doe 't zelf”  
met onze Gereedschappen  
en U bent veel voordeliger uit!

## fa. Groensmit

de grootste sortering, de laagste prijzen  
Boterstr 1, Tel 2484, Oldenzaal



Wij zijn ruim gesorteerd in:

## Grammofoonplaten

Zowel modern als klassiek.

fa. H. J. v. d. Maagdenberg  
Bisschopstr. 46 - Telef. 2266

## CAROUSSEL

\* BAR \*

de zaak  
waar het altijd kermis is!

## voor keukens

Oldenzaalse Bouwmaterialenhandel N.V.



**VLUTERS'**  
handelsonderneming  
**Oldenzaal**



Autobus-  
onderneming  
Oldenzaal

Lijndiensten  
Oldenzaal - Denekamp - Grens - Nordhorn  
Moderne touringcars  
Uitgebreid reizenprogramma  
In de zomermaanden elke dag tochten in Overijssel  
en het Duitse grensgebied

## TWENTS BERAAD VAN KERKEN

ZENDEREN — Op initiatief van de Ned. Herv. Kerk zal in het voorjaar van 1970 een soort Oecumenisch Pastoraal Concilie worden gehouden waarin alle problemen van kerk en kerkvolk op zo breed mogelijke basis aan de orde zullen worden gesteld. Andere kerken en ook het Humanistisch Verbond in Almelo zegden toe het initiatief te steunen. Inlichtingen worden gaarne verstrekt door het secretariaat 'de Zwanenhof' te Zenderen.

## KERKTELLING

ZENDEREN — De eerste resultaten van de begin dit jaar gehouden kerkteiling in de r.k. parochies van Twente zijn deze maand bekend gemaakt.

Bij de telling is men begonnen met het verzamelen van het totaalcijfer van de Twentse bevolking. Per 1 januari 1969 woonden er in Twente welgeteld 475.957 mensen, waarvan 239.040 mannen en 236.917 vrouwen. Volgens de gegevens van het bevolkingsregister moesten hiervan 261.776 inwoners rooms katholiek zijn. Trekt men het aantal kinderen beneden de zeven jaar van dit getal af, dan blijven er over 232.212 die de r.k. kerk betitelt als 'communicanten'. Volgens de kartotheken van de Twentse parochies, die alle aan het onderzoek hebben meegewerkt, blijkt deze streek echter 171.125 communicanten te tellen, ofwel slechts 73,5 pct. van de tot nu toe geldende bevolkingscijfers. Dit betekent, dat een aantal van 61.087 oftewel 26,5 pct geleidelijk aan als r.k. zijn afgeschreven.

Uitgaande van de genoemde kartotheek-cijfers werd vastgesteld, dat er in het weekend, waarop de kerkteiling werd gehouden, 76,32 pct. van het aantal geregistreerde katholieken de liturgie-viering hebben bijgewoond.

In percentages uitgedrukt, is de leeftijds-opbouw als volgt:

Tot 14 jaar 23,44 pct;	26-39 jaar 20,94 pct.;
15--19 jaar 12,43 pct;	40-65 jaar 25,76 pct.;
20-25 jaar 10,71 pct;	boven 65 jaar 6,72 pct.

Bijna een kwart van alle katholieke kerkbezoekers is beneden de veertien jaar. Men vraagt zich af of deze groep tijdens de normale liturgievieringen wel voldoende aandacht krijgt.

## KANSELRUIL IN ENSCHEDE

ENSCHEDÉ — Nadat zondag 9 nov. om tien uur in de Hervormde Apostel Thomaskerk pastoor H. Bos de schriftelezing en predikatie had verzorgd en bovendien de kerkgangers de avondmaalsbeker had aangereikt, heeft dominee P. C. Wieringa om half twaalf in de katholieke Michaëlkerk een predikatie gehouden en geassisteerd bij de communie-uitreiking. De afgelopen jaren zijn in de Enschedese wijk Stadsveld tussen hervormden en katholieken vruchtbare contacten tot stand gekomen.

## BOEKEN

### NAOWILLE

'Na-pret' luidt de titel van een pas verschenen bundel met streektaal-gedichten van JOHANNA VAN BUREN, bekend dichteres uit Hellendoorn, welk dorp sedert het 'Streekplan Twente' geruisloos bij onze regio werd 'ingelijfd'. Ofschoon JOHANNA haar bekendheid als streektaal-dichteres vooral dankt aan het te Almelo verschijnende 'Dagblad van het Oosten', liet zij zich steeds op haar Sallandse afkomst voorstaan. Het was echter de eenvoudige taal van haar hart, de geliefde *mooderspraake*, waarmee zij zowel Sallanders als Twenten aan zich heeft verplicht. De dichteres, op wier naam reeds drie gedichtenbundels stonden voordat zij in 1962 — kort na haar tachtigste verjaardag — overleed, liet voldoende *'leedties'* na voor een vierde bundel. Een keuze uit deze nalatenschap, waaraan ongetwijfeld talloze vrienden veel 'naowille' zullen beleven, vindt men in deeltje-5 van de Kleine Twentse Reeks, verschenen bij Uitgeverij Witkam. [4.90]

### PLAGGEN-LUUKS NAO AMERIKA

In de dagen van *'t lósse veur* bloeide in Twente de vertelkunst. Lange, koude winteravonden veranderden in genoeglijke *kuieraomde* wanneer de *hoesgezetten* zich rond het plaggenvuur schaarden en de *koffiesmorr'* een geur verspreidde als op *paoskedag in 'n hemmel*. Kwam er dan nog *angeloop* van *naobervolk* en *kunnigheid*, dan kreeg de vertelkunst zijn kansen en ontpopten zich de geboren vertellers. Met de waarheid nam men het bij die gelegenheden niet zo nauw, mits de woordvoerder maar *'mooi leegen'* kon.

Tot dit klassieke type vertellers behoort de thans 68-jarige HENDRIK KLAASSEN uit Albergen, vermoedelijk één van de laatsten uit een rij vertelkunstenaars, die hun natuurlijke banden met de *oale spraake* konden bespelen als de snaren van *ne viedeldeuze*. Twee verhalen van zijn hand (*'Plaggen-Luuks'* en *'de Brulfte'*), door uitgever Witkam gebundeld in deeltje-6 van de Kleine Twentse Reeks, doen de tijd van de besloten plattelands-gemeenschap herleven. Een uitgave, die zowel een dokument is van de Twentse volkstaal als ook van de volkswijsheid en -humor. [3.95]

Een grote keuze SCHILDERIJEN  
ETSSEN  
REPRODUCTIES

**kunsthandel Prins**

Marktstraat 21 - Tel. 14256 - Hengelo — Wij verzorgen al Uw inlijstwerk

# almelo



## Nutsspaarbank UW bank

Hoofdkantoor Almelo  
WIERDENSESTRAAT 22

Bijkantoren te Almelo, Wierden,  
Vriezenveen, Rijssen, Nijverdal en  
Coevorden

Het Twentse Serviezenhuis

## Heeringa & Co

Grotestr. 79, ALMELO

Wedgwood, Spode,  
Royal - Copenhagen

CHEMISCH REINIGEN  
VAKWERK DAN

## Tempo

Speciale behandeling Si ro-set-kleding,  
Terlenka, Dralen. In één dag klaar!  
TEMPO, Rohofstr. 2, Tel. 4354

ADVERTEREN IS ETALEREN

■ VEEVOEDER  
■ KUNSTMEST EN  
■ LANDBOUW-  
[BENODIGDHEDEN  
in de beste kwaliteiten !!!

Door grote  
omzet **A.B.T.B.**  
lage prijzen bij **ALMELO**

Coöperatie  
**De Landbouwcoöperatie**

is een bolwerk ter beveiliging  
ter verdediging  
ter bevordering  
van de economische belangen  
van de vrije zelfstandige onder-  
nemers in de landbouw te weten  
de Boeren.

COÖP. LANDBOUWERS-  
BANK EN HANDELSVER.

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT

## de Mooie Vrouw

(TEVENS BENZINE-STATION)  
Een van de oudste zaken in Twente  
OOTMARSUMSESTRAAT 488 - ALMELO



### Olympia

Tel- en Schrijfmachines  
G. H. v. d. VEEN  
ALMELO, Tel. 2666  
HENGELO, Nieuwstr. 38, Tel. 3159

Veur MEUBELS en allens, wat  
er zo biejkomp kieken, naar:

## TOON a.d. Tuinstraat

Tel. 3880

In vrogger dage daansen de leu op  
de dell 'n veertoer. Weer vól later  
'n zeuvsproonk. Rechtervoort foxtrot,  
wals en cha cha cha in niejmoode  
daansscholen:

### Wim POLMAN

Ootmarsumsestraat 26 - Tel. 4880

## Hermannia Rompelman

CORSET-SPECIALZAAK  
ATELIER VOOR MAATWERK

Oppericht 1899

Grotestraat 61 - Tel. 3276

## FOTO ROOS

SINDS  
1905

foto-service

Bornsestraat 26, Tel. 2563

wij zijn gespecialiseerd in alle  
voorkomende drukwerken zoals

- familiedrukwerk
- periodieken
- blocs enz.

DRUKKERIJ

# landhuis

# Hotel Haarhuis Zenderen

In 't herte van Twente

DIVERSE PLAATSEN

## „de kop'ren smorre”

Twents ethoes in Maarkel

an de grote weg van Hengel naar Deamtor  
[Twentse specialiteiten]

DENKT BIJ HET OPLOSSEN  
VAN UW PROBLEMEN

**RUIMTEVERWARMING**  
OOK AAN AARDGAS

**Gem. Energiebedr. Rijssen**

Wiej helpt met an de  
bleui en veuroetgang  
van **MAARKEL**  
met wiede umgeffing

- Coöp. Boerenleenbank en
- Coöp. Landbouwvereniging

## Coop. „De Landbouw” W.A. GOOR

Het adres voor:

Mengvoeders onder C.L.O.-  
controle, Meststoffen, Brand-  
stoffen, Bestrijdingsmiddelen,  
Kruidenierswaren, Landbouw-  
werkzaamheden enz.

C.L.V. LANDBOUWERSBELANG

## Haaksbergen

C.L.O.-mengvoeders

Ruwvoeders

Brandstoffen

## 'schesp ijs - vers ijs'

VELE SMAKEN IN  
COUPES & SORBETS

## RIET HAARHUIS

(Ook voor frites, kroketten enz.)  
Ootmarsumsestr. 168, Albergen  
Telefoon (05494) 205

Met onze mengvoeders altijd de  
hoogste productie. **Kunstmeststof-**  
**fen**; keuze uit vele soorten. Ruim  
gesorteerd in **vaste brandstoffen**.  
Bij ons is het rustig en voordelig  
**tanken** voor brommers, auto's en  
tractoren.

**C.A. & V.V. BORNERBROEK**

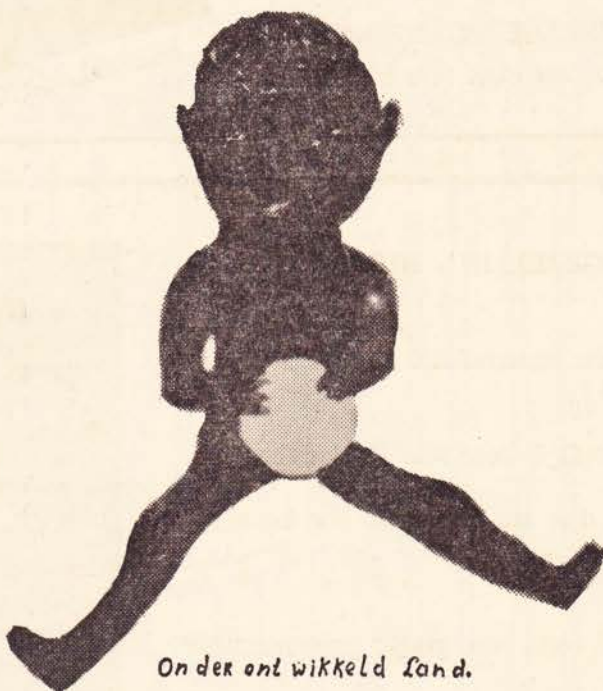
# kerstmis

## onze kinderen hebben het door !

Onze kinderen hebben het door. Die hebben er weet van dat onze wereld maar vreemd in elkaar zit. Tegen de achtergrond van een terneer drukkende armoede, waaraan miljoenen van hun leeftijdgenootjes lijden, zien zij zichzelf in 'n paradijs.



*Bij ons in Nederland.*



*Onder ont wikkeld land.*

## neem een gast aan tafel

Doet U mee! Maak dan wat plaats en schuif wat op aan Uw rijk gevulde tafel. Ontvang 'symbolisch' een medemens, jongen of meisje, vader of moeder, ziek, arm en zonder toekomst, in Uw huis. Neem hem op in de kring om Uw tafel en deel samen. Leg 20 cent per dag weg, dat is zes gulden in de maand, twee en zeventig gulden per jaar. Daar hoeft U praktisch niets voor te laten.

De 'Gast aan Tafel' is een aktie van de NOVIB - Nederlandse Organisatie voor Internationale Ontwikkelingssamenwerking en wordt geleid door 'n speciale kommissie, Voedselhelp Ontwikkelingslanden.

naam :

adres :

plaats :

doet mee met de aktie 'Een gast aan tafel' en stort op rekening 645300 van de NOVIB te Den Haag

f 6,- per jaar / half jaar / kwartaal / maand

f 18,- per jaar / half jaar / kwartaal / maand

f 36,- per jaar / half jaar / kwartaal / maand

f 72,- per jaar / half jaar / kwartaal / maand

wil een spaarbusje ontvangen

wil meer informatie

handtekening

Dit formulier kan in een enveloppe met 25 ct postzegel worden gezonden aan:  
NOVIB, van Blankenburgstraat 6, Den Haag.

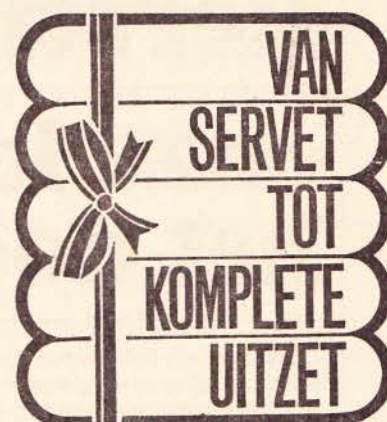
VOOR 20 CT P. DAG; DIT IS f 6,- P. MAAND, BENT U GASTHEER/VROUW. STORT UW BIJDRAGE OP GIRO 64 53 00 T.N.V. NOVIB DEN HAAG

# GENTLEROY VOOR VRIJETIJD- KLEDING

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN  
GEBR. VAN HEEK N.V. ENSCHEDE.



## JORZOLINO



KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN  
JORDAAN - TER WEEME N.V. HAAKSBERGEN

### LEVENSGEZELLIN - HUWELIJK

Ons eigen maandblad 'DUO' is thans een feit!!

Hierin vindt U zeer vele Duitse vrouwen.

U kunt dus nu ook zelf Uw keus bepalen!

Vraagt U eens een gratis proefnummer bij:



### ERICA-SERVICE

Doe het zelf en maak van uw tuin een LUSTHOF. Kosteloos maakt ERICA voor U een grondplan. Vraagt inlichtingen.

N.V. Aanneming-Mij. vh.

## H. W. TE PAS

Enschede

Burgerlijke en Utiliteitsbouw  
Gewapend Betonbouw  
Grond- Water- en Wegenbouw

Het Duits-Nederlandse Bemiddelingsbureau

# P. v. NIEUWENHOVEN

POSTFACH 1466, 424 EMMERICH W.DLD.

ADVERTEREN IS ETALEREN

## VéGé

voor <sup>U</sup>/<sub>W</sub> levensmiddelen

guller met zegels... guller met guldens

Op VéGé-artikelen steeds  
10 0/0 kort. in geldzegels